

ne zabredeš; idi raje brez večerje spat, kakor da bi z nepotrebnimi dolgovi vstal. Se v dolge zakopati, je prva stopnja krivice, laž druga; dolgovi napravljajo laganje in obrekovanje. Prostemu človeku so povsod vrata odperete.

24. Pridobi si kolikor moreš, in presodi, kar si pridobil. To je tista skrivnost, da svinec spremeniš v zlato.

25. Prevdari vse dobro, preden začneš; prej storjeno kakor presojeno, je dostikrat zamujeno.

26. Poprašaj večkrat prebrisanih in zvedenih ljudi za svét, in kar ti nasvetvajo, stori. Komur ni svetovati, mu ni pomagati. Ničesa znati ni sramota; al nič učiti se, to je sramota.

27. Privadi se o pravem času reda, delavnosti in zmernosti. Kar se Janezek navadi, Janez zna. Kar se ni Janezek naučil, ne bo Janez znal.

28. Skušnja je najbolja šola; v nji se tudi bedaki aj naučijo.

Nekoliko zastavic,

kdor bi tako moder bil, da bi jih uganil.

Presvitli cesar so oklicali dva dni po sv. Lukežu lanskega leta ravnopravnost, to je, enake pravice vsem narodom svojega cesarstva. In če to od cesarja dano ravnopravnost na jezik v kancelijah oberne, se to pravi: Kakoršno pravico ima nemški jezik v kancelijah na Nemškem, ogerski na Ogorskem, laški na Laškem, takošno pravico v kancelijah ima slovenski na Slovenskem. To je pač asno kot beli dan.

Komur bi bila ta resnica še dvomljiva, jo popolnoma lahko razvidi iz načina postopanja c. k. ministerstva pravosodja od 22. malega serpana letošnjega leta do deželne nadsodnije v Berni, ki pravi, da c. k. sodnije in gosposke potem, ko je ravnopravnost vsem narodom z cesarskega prestola bila slovesno oklicana, nimajo po starem kopitu več čakati, da jim ministerstvo pošlje še poseben ukaz, po katerem naj začnejo ljudem odpisavati v domačem jeziku. To smo očitno brali.

Ne zapopadamo tedaj, zakaj je to pri nas na Slovenskem drugač? in kako je to, da se pri nas c. k. gosposke zato poprašujejo, kar se na Moravskem že po ministrovih besedah samo po sebi razume vsled ravnopravnosti.

To nam je zastavica, ktere si nikakor rešiti ne moremo. Saj je ta potreba že sama po sebi tako očitna, da je škoda za vsako besedo.

Če pa se poprašuje o obveljavi slovenskega jezika v kancelijah, kako je to, da se poprašujejo gosposke „in sua causa“, to je, v zadevi, ki se njih samih tiče? Slovensko ljudstvo je razodelo v svoji prošnji (peticii) z blizo 20.000 podpisi, kaj potrebuje in kaj želi — to je bilo pač dosti dokaza, ako pravična reč še dokaza potrebuje.

Velikrat je bilo v „Novicah“ že z djanskimi izgledi poterjeno, kar je nekdanji minister Goľuhovski sam deželnemu poglavarstvu rekel, da mnogo zmešnjav, pravnih in kregov, kakor tudi nezaupnost ljudstva do uradnih izvira iz tega, ako one z besedo in pismom ne ravnajo z ljudstvom v njegovem jeziku.

Morebiti ne bo odveč, ako to reč še enkrat pojasnimo z enim zgledom iz časa še veliko pred letom 1848, ko so se pisma za kmeta večidel še pri okrajni gosposki narejale. Kalár je Vertniku eno senožet prodal in zato gresta k okrajni gosposki ter gospod uradniku dopovesta, da je Vertnik senožet kupil, pa da jo bo mogel graditi, ker Kalár noče senožeti prodati, pa zavolj nje, če je Vertnik ne bo gradil, pastirja imeti. Gospod uradnik ju mirno poslušal, nazadnje pa reče: „Diesem bindisch-kauder-welsch muss man eine form geben“, in res jo dá v tej obliki: „Der landmann Kalár J. verkauft seine sub urbars — parzel & Nr. in der gemeinde K. am bache I. gelegenen wiese im flächenmasse von — Joh — Klafter seinem nachbar Vertnik cum onere

et commodo um den preiss pr. — fl. C. M., und so zwar, dass er, der käufer Vertnik, alle ferneren, auf's neue zu legenden wehrbauten am bache, als auch alle zu seinem nutzen nothwendigen verzäunungen, so wie auch alle zur verbesserung seiner wiese nöthigen anstalten aus seinem eigenen vermögen selbst bestreite“. Ko je gospod uradnik „bindisch-kauder-welsch“ nemško formo dajal in ga z urbarskimi, parceljskimi številkami in drugimi določili ograjal, je pozabil omeniti, da Vertnik bo senožet gradil zato, da Kalárju pastirja v ozir senožeti imeti ne bo treba.

Ko je bilo kupno pismo zgotovljeno, jima ga uradnik iz nemške forme spet v „bindisch-kauder-welsch“ med drugimi tako-le prevaja: „Toda, da Vertnik ta kupec tega travnika vse nove vere na pahu — ali da prav rečem — na vodo sam položi. — (Pri besedi „nove vere“ se kmeta in druge priče z uradnikom ruknejo, ker „nove vere“ nočejo. Eden mu še reče, da stara petica pa stara véra je dobra, novo vero naj pa le povodenj vzame, ker je malo prida) — in da vse plote, ki so v njegov nuc potrebne iz njegovega pajteljna vzame — (spet se ruknejo) — in da bo Vertnik svojo senožet mogel graditi, da meni zavolj njegove senožeti pri živini pastirja ne bo treba, mu seže Kalár v besedo — freilich, freilich — čemu bi bil pa drugač plot, beseduje uradnik — in da bo ta kupec tega travnika vse potrebne anstalte, da bo travnik dober iz njegovega pajteljca — da prav rečem — možnje vzel ali kupil, to je, da bo travnik dober, kar bo nugal, to bo kupil“. — In na ta „tajč-kauder-bindisch“ se je Kalár podkrižal.

Al zvití Vertnik je nekako zvedil, da je zavezan vso sebi v korist potrebno grajo za plot kupiti, ne pa zastonj na Kalárjevem svetu okoli svojega travnika sekati; zvedil je tudi, da gosposka povsod pravi: vsaka živina mora svojega pastirja imeti, to si misli, senožet graditi mi ni v korist, še le v škodo mi je, ker moram grajo kupiti; jaz za naprej ne bom več senožeti gradil. Če mi Kalár kaj spase, saj mi bo mogel škodo plačati, ker gosposka hoče imeti, da vsaka živina svojega pastirja ima.

Čez več let sta bila Kalár in Vertnik spet pri gosposki; Kalár je mogel za svojo živino Vertniku škodo plačati, ki jo je na kupljeni senožeti naredila, ker je Vertnik več ni gradil. Kalár bi bil desetkrat prisegel, da je ta pogodba narejena, da mora Vertnik graditi, če se hoče škode varovati, da on pastirja zavolj njegove senožeti pri živini imel ne bo; gospod zdajni uradnik mu je pa le križ kazal, kterege je na kupno pismo storil, drugač pa svoje pravice tudi skazati ni mogel, ker so priče že pomerle.

Domú pridšega Kalárja sosed vpraša in pravi: „Kako si opravil z Vertnikom? — Ta mu beseduje: Pač sem si navlekel hudiča s križem na vrat — zgubil sem pravico.“

Taka je bila nekdanj, taka bo zanaprej, če ne bodo gosposke z ljudstvom vsega v domačem jeziku ravnale. Tacih reči več iz lastne skušnje vem, drugi jih še morebiti veliko več v svojem kraju vejo, skoraj vsak pa nekaj takega vé, kjer je nemški jezik prepire uzrokoval in krivici široke vrata odperal. Se vé, da tudi slovenski jezik v tem oziru ne bo popolnoma vsem zmešnjavam prestregel in krivici vrata zaperl; tudi potlej bo še kaj takega, toda v veliko manji meri, ko zdaj.

Uradniki in gosposke so druga cesarjeva roka. Kar ena cesarjeva roka slovenskemu narodu dá, druga cesarjeva roka kratiti in jemati ne smé; drugač se podkopuje zaupnost do vlade, ki je najmočnejša vez med vladarjem in ljudstvom. ***

Jezikoslovne reči.

Parlamentarni jezik, — slovenski naglas.

Prej ko bom razložil svoje mnenje o parlamentarnem jeziku, hočem Vam naznaniti, kako so se moje misli izcimile in kako se odnašajo proti drugim našim bratom. Sami